

Derek Legge: The education of adults in Britain. The Open University Press. Milton Keynes 1982. ss. 222 + liitteet.

Manchesterin yliopiston aikuiskasvatustieteen entinen, nykyisin eläkkeellä oleva, johtaja Derek Legge on kirjoittanut laaja-alaisen kuvauksen aikuisten kasvatustoiminnasta Isossa-Britanniassa. Kirjan esipuheessa professori H.A. Jones toteaa, että nyky-yhteiskunnassa on olemassa vain harvoja alueita, jotka eivät sisältäisi ainakin latenttia kasvatuksellista ulottuvuutta. Koska Aikuis- ja jatkuvan kasvatuksen neuvoston (The Advisory Council for Adult and Continuing Education) on juuri äskettäin jättänyt jatkuvan kasvatuksen strategiaa Englannissa koskevan pääraporttinsa, niin käsite on tulosylyyteen käyttöön ja se siis koskee myös osaltaan aikuiskasvatusta. Kun myös UNESCO:n että OECD:n taholta elinikäinen kasvatustiete (jatkuva kasvatustiete) on tuotu esiin koulutuksen suunnittelun peruslähtökohdaksi, niin näyttää siltä, että samanlaisia haasteita kasvatustieteiden uudistamiselle asetetaan useammaltakin taholta. Näiden suunnitelmien toteuttamiseksi on tärkeää tietää, mistä tarkkaan ottaen joudumme lähtemään liikkeelle. Professori Jones toteaa, että Leggen kirja on laadittu juuri tässä tarkoituksessa. Se tarjoaa tähänastista laajemman ja perinpohjaisemman esityksen aikuisten kasvatustoiminnasta Englannissa. Hän toteaa edelleen, että koska englantilaiset ovat aina olleet aikuiskasvatustoiminnassaan innovatiivisia, niin kirjasta löytyy epäilemättä runsaasti sellaisia asioita, jotka kiinnostavat myös ulkolaisia lukijoita.

Derek Leggen kirja kuvaa siis Englannin aikuiskasvatustoittoa kaikessa laajuudessaan ja kirjavuudessaan. Kun kuvattavana on näin laaja

alue, onhan Englannin aikuiskasvatuksella pitkät ja kunnia-akkaat perinteet, niin kirjoittajan on täytynyt omaksua varsin yleinen tarkastelutaso. Näin siinä ei voida pureutua kovin syväälle eri alojen ongelmiin. Leggen omaksuma tyyli kertoo laaja-alaisesta alan tuntemuksesta. Hän on toiminnut aikuiskasvatuksen alueella yli 40 vuotta. Suomalaisella lukijalla saattaa paikoittain olla hankaluuksia seurata hänen vuolasta kerrontaansa. Kokonaiskuvan hahmottaminen Englannin aikuiskasvatuksesta kuitenkin onnistunee varsin hyvin. Kirja on varsin käyttökelpoinen käsikirjana. Siinä on myös asiahakemisto, jonka avulla asioiden löytäminen kirjasta on helppoa.

Kirjan ensimmäisessä luvussa Legge esittelee eräitä aikuiskasvatuksessa käytettyjä määritelmiä ja niihin liittyviä ongelmia (mm. vocational/non-vocational, adult education, recurrent education, lifelong education, community education, continuing education). Itse hän päätyy käyttämään ilmaisua "the education of adults", koska hän pelkää että jonkin aikaisemman käsitteen ottaminen lähtökohdaksi saattaa aiheuttaa lukijoille väärinkäsityksiä sen mukaan, mitä he ymmärtävät käsitteellä. Hän toteaa, että hänen käyttämänsäkin ilmaisu sisältää kyllä omia vaikeuksia sen venyvyydestä johtuen.

Toisessa luvussa käsitellään tavoitteita ja tarpeita, eli miksi aikuisia tarvitsee kasvattaa? Koulutustarpeen lähtökohdaksi hän tuo esiin yksilön ja yhteisön tarpeet sekä koko nykyisen ihmisyyteen, eli maailmanmittakaavassa havaittavat koulutustarpeet.

Kolmannessa luvussa luodaan lyhyt yleiskatsaus eri aikuiskasvatusta järjestäviin organisaatioihin ja niiden talouteen. Seuraavissa neljässä luvussa lähestytään aikuisten opiskelua jostakin tietyistä näkökulmista. Tällöin tarkastellaan samoja organisaatioita useampaankin kertaan, mutta

eri näkökulmista käsin. Tästä tulee esiin se seikka, että aikuiskasvatustieteorganisaatiot toteuttavat käytännön toiminnassaan hyvinkin monenlaisia tehtäviä. Nämä neljä eri näkökulmaa joista aikuiskasvatustieteorganisaatioita tarkastellaan ovat: työhön liittyvät opinnot (work-related studies); mikä pedagoginen vaikutus on sillä, että henkilö voi irrottautua opiskelunsa ajaksi johonkin sisäoppilaitokseen, kurssikeskukseen tai jollain muulla tavalla (Residential and quasi-residential education); itse opiskelu (Self-education: home study, distance learning and broadcasting) sekä vapaa-ajan opinnot (Leisure-related studies).

Edellä olevat näkökulmat ja niihin sisältyvät ongelmat ovat mielenkiintoisia myös suomalaista aikuiskasvatusta ajatellen.

Seuraavissa kahdessa luvussa käsitellään asioita jälleen enemmän organisaatiopohjalta. Ensin tarkastellaan vapaaehtoisorganisaatioita ja ei-muodollista (non-formal) kasvatusta. Sitten käsitellään kirjastoja, museoita, taidegallerioita sekä taide- ja kulttuuriyhdistyksiä. Voidaan havaita, että Legge ei ole rajannut tarkasteluaan ahtaasti perinteiseen aikuiskasvatukseen, vaan hän on laajentanut sen koskemaan kaikkia aikuisten opiskelu-, taide- ja kulttuuriharrastuksia.

Kirjassa käsitellään myös kasvatusta yhteiskunnallisesta näkökulmasta, kasvatuksen asemaa yhteiskunnallisessa muutoksessa, kansalaiskasvatusta ja erityisesti kasvatuksen sosiaalipoliittista merkitystä. Niinpä siinä tarkastellaan mm. henkisesti ja/tai fyysisesti vammaisten sekä mm. entisten vähemmistöryhmien, vanhusten ja vankien kasvatusta.

Seuraavaksi tarkastellaan edellä esiteltyjen moninaisten aikuiskasvatustieteorganisaatioiden yhteistyötä ja yhteistyöelimiä. Sitten käsitellään aikuiskasvatuksen piirissä työs-

kentelevän henkilöstön asemaa ja koulutusta, eri ryhmien ammatillisia yhdistyksiä ja yleensä professionalisaation ongelmaa.

Lopuksi tarkastellaan vielä aikuiskasvatuksen kehitystrendejä ja tulevaisuudennäkymiä.

Kuten edellä on jo tullut todettua, antaa kirja lukijalle hyvän yleiskuvan Englannin aikuiskasvatuksen tämän hetkisestä tilanteesta. Monet kysymykset on tosin jouduttu ohittamaan lyhyellä maininnalla, mutta kunkin luvun loppussa olevien kirjallisuusviitteiden perusteella on helppo lähteä etsimään asioista lisätietoa. Koska kirja on kirjoitettu ensisijaisesti oppikirjaksi englantilaisille alan opiskelijoille, niin se on osittain hiukan "sisäänlämpiävä", toisin sanoen joitakin asioita pidetään itsestäänselvyyksinä. Ulkomaalaiselle lukijalle asiat eivät aina tästä syystä täysin välity. Kirjan rakenneratkaisussa on selvästi pyritty pedagogiseen lähestymistapaan. Asioita lähestytään useammasta näkökulmasta, jolloin aikuiskasvatuksen sisällöllinen ja organisatorinen rikkaus tulee selvästi esille. Näin ei olisi ilmeisesti tapahtunut, jos asioita olisi käsitelty tiukan loogisesti jostakin formaalisesta luokittelusta lähtien. Kirjan paras anti onkin ehkä juuri tässä uusien näkökulmien etsimisessä ja avaamisessa aikuiskasvatuksen moniaineeksiseen todellisuuteen.

Jukka Tuomisto